

Arkivsaknr.:
2023/11880

Dokumentdato:
17.10.2023

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
81/23

Møtedato:
26.10.2023

Oppnevning av Inntektsfordelingsutvalg

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Styresak 60/16 Universitetets budsjettfordelingsmodell \(Budsjettprosessen 2017\)](#)
- [Styresak 38/23 Utsyn over kompetansebehovet i Norge Meld. St. 14 \(2022- 2023\)](#) (Utsynsmeldingen)

Saken gjelder:

I statsbudsjettet for 2024 ble det gitt endelige rammer for nytt finansieringssystem for sektoren basert på prinsippene som er presentert i [Stortingsmelding 14](#), Utsynsmeldingen. Endringene er omfattende og vil ha konsekvenser både for basisbevilgning og resultatindikatorer.

I forbindelse med endringene i det nasjonale finansieringssystemet vil universitetsledelsen nedsette et inntektsfordelingsutvalg for å foreta en vurdering av konsekvenser for universitetets interne modell for inntektsfordeling. Et forslag til mandat og sammensetning for utvalget legges fram i denne saken. Endringer i inntektsfordelingsmodell skal ha konsekvenser med virkning fra budsjettfordeling 2025.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret oppnevner inntektsfordelingsutvalg for å vurdere universitetets inntektsfordelingsmodell

Tore Tungodden
universitetsdirektør

17.10.2023/Steinar Vestad/Kari Fuglseth

Vedlegg:
1. Saksframstilling.

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
81/23

Møtedato:
26.10.2023

Arkivsaksnr.:
2023/11880

Universitetets budsjettfordelingsmodell

I [Stortingsmelding 14](#) «*Utsyn over kompetansebehovet i Norge*», som omhandler samfunnets kompetansebehov, varsler regjeringen endringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler. Formålet til regjeringen er å fjerne unødvendig byråkrati, forenkle modellen, samt gi lærestedene mer tillit og større handlingsrom til å utforme eget utdanningstilbud, men også mer ansvar for å utdanne folk som arbeidslivet etterspør. Samtidig skal finansieringsmodellen støtte opp om regjeringens framtidige prioriteringer. Forslagene til endring følger i stor grad anbefalingene fra [Hatlenutvalget](#) (2022) og er presentert i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024.

Regjeringen varsler følgende endringer i finansieringsmodellen:

- Det gis ikke lenger regelstyrt uttelling basert på dagens indikatorer for utvekslingsstudenter, publiseringspoeng eller eksterne inntekter (fra Forskningsrådet og regionale forskningsfond, EU og annen bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet).
- Tildeling av nye studieplasser (basisdel) vil skje basert på én standardsats med unntak for en del av de kliniske fagene (lege, veterinær og tannlege) som vil få en særskilt høy sats
- Antallet finansieringskategorier for den resultatbaserte uttellingen for studiepoeng reduseres fra seks til tre. Innplasseringen skjer basert på fagområde. De kliniske utdanningene i medisin, odontologi og veterinærmedisin beholder en særskilt høy sats. Ny inndeling blir basert på følgende kategorier:
 - Kategori 1: Humaniora, samfunnsfag og økonomisk/administrative fag
 - Kategori 2: Realfag, teknologi, helse- og sosialfag/klinisk psykologi lærerutdanning og utøvende kunst- og mediefag
 - Kategori 3: Medisin, odontologi og veterinærutdanning
- Dagens indikator for uteksaminerte kandidater erstattes av en indikator for fullføring av gradsprogram på normert tid.
- Resultatutdanning for doktorgrader videreføres

Endring i finansieringsmodellen er planlagt å tre i kraft fra budsjettet for 2025.

Universitetsledelsen har vært skeptiske til forslaget til finansieringsmodell av flere årsaker, jf. behandling i styresak 38/23. Dette gjelder i særlig grad den betydelige nedgraderingen av utdanninger innenfor musikk, kunst og det kliniske profesjonsstudiet i psykologi. Samtidig fjernes skillet mellom bachelor- og masterprogrammer i finansieringssystemet. Endringene vil kunne føre til at de forskningsbaserte mastergradene svekkes. Det er paradoksalt når arbeidslivet nettopp etterspør kandidater med mastergrad.

Selv om regjeringen viser til at en ny finansieringsmodell ikke skal gi omfordeling mellom institusjonene i utgangsåret, vil modellen bidra til at framtidig aktivitet blir finansiert på en annen måte enn i dag. For studieplasser gjelder dette både ved at basistilskuddet for nye studieplasser endres, og ved at satsene for framtidig resultatuttelling endres. Dette vil kunne fungere som insentiv til å påvirke institusjonenes sammensetning av studieprogram.

Samtidig vil fjerning av resultatindikatorer og insentiver for forskning kunne gi en politisk styring i retning av utdanning og påvirke universitetets og sektorens bidrag til en styrket og internasjonal forskning, med særlig vekt på konkurranseutsatte EU-midler.

I sum vil de foreslåtte endringene ha konsekvenser både for basisbevilgning og resultatindikatorene. Det er derfor behov for å nedsette et internt utvalg som skal vurdere konsekvensene for UiBs interne fordelingsmodell.

Utvalget skal ferdigstille sitt arbeid slik at det kan inngå som grunnlag for UiBs fordeling av budsjett 2025.

Utvalgets mandat

Det foreslås at utvalget gis følgende mandat:

Utvalget skal gjennomgå universitetets finansieringssystem i lys av de nasjonale endringene og i lys av universitetets strategi 2023-2030 og egenart som et internasjonalt forskningsuniversitet med en stor faglig bredde.

Basert på en gjennomgang av eksisterende fordelingsmodell ved UiB og ny fordelingsmodell fra Kunnskapsdepartementet bes utvalget om å utvikle forslag til interne justerte fordelingsmekanismer i tråd med universitetets strategi og egenart.

En viktig forutsetning for arbeidet er at fordelingsmodellen styrker UiB sin profil som et forskningsuniversitet, fremmer høy kvalitet på forskning og utdanning, og bidrar til at universitetets budsjettprosesser blir enkle og gjennomsiktige. Dette fordrer at modellen må være enkel, gjennomsiktig og forutsigbar, og at den støtter opp om universitetets brede samfunnsoppdrag innen forskning og utdanning. Modellen skal bidra til at universitetsstyret får et godt beslutningsgrunnlag for sine budsjettvedtak.

Utvalget skal gjennomgå følgende punkter:

- Vurdere i hvilken grad endringene i Kunnskapsdepartementets finansieringsmodell skal gjenspeiles i universitetets og fakultetenes interne modeller.
- Utrede mekanismer som kan støtte opp om og videreutvikle universitetets store bredde av fagdisipliner med vekt på småfagene
- Vurdere balansen mellom fakultetenes bevilgninger og øremerket avsetning til universitetets fellesformål
- Vurdere resultatindikatorer og insentiver på forskningssiden
- Med utgangspunkt i at dagens måltall skal opprettholdes, vurdere fordelingskriteriene for rekrutteringsstillinger og balansen mellom øremerkede og frie stillinger, og bruk av differensierte satser per fag
- Vurdere UiBs modell for finansiering av arealer
- Utrede en mulig modell for samarbeid om studieprogram på tvers av fakultet/institutt

Utvalgets sammensetning

- Professor Kjell Erik Lommerud, Institutt for økonomi, leder
- Økonomidirektør Per Arne Foshaug, Økonomiavdelingen
- Fakultetsdirektør Kim Ove Hommen, Det humanistiske fakultet
- Underdirektør Wenche Førre, Universitetsmuseet
- Professor Oddvar Kaarbøe, Det medisinske fakultet
- Professor Helge K, Dahle, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

- Professor Berte-Elen Reinertsen Konow, Det juridiske fakultet
- Instituttleder Randi Rolvsjord, Fakultet for kunst, musikk og design
- Instituttleder Lin Sørensen, Institutt for biologisk og medisinsk psykologi
- Utvalget suppleres også med en stipendiat.

Stabsdirektør Kari Fuglseth og seniorrådgiver Steinar Vestad, Universitetsdirektørens kontor, er sekretariat for utvalget.

Utvalget skal ha dialog med organisasjonen underveis i arbeidet og gi statusrapporter i dekanmøter og til Forhandlingsutvalget.

Oppfølging

Arbeidsgruppen skal ferdigstille sitt arbeid innen april 2024 slik at styret kan behandle saken i løpet av våren 2024. Arbeidet vil inngå som grunnlag for UiBs fordeling av budsjett for 2025.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

I sine høringsuttalelser om Utsynsmeldingen har UiB ved flere anledninger vært skeptiske til forslaget til finansieringsmodell. Dette gjelder i særlig grad den betydelige nedgraderingen av utdanningen innenfor musikk, kunst og det kliniske profesjonsstudiet i psykologi. Samtidig fjernes skillet mellom bachelor- og masterprogrammer i finansieringssystemet, noe som står i motsetning til arbeidslivets etterspørsel etter kandidater med mastergrad. Modellen representerer også en klar dreining mot fokus på utdanning framfor forskning ved at alle resultatindikatorer og insentiver for forskning fjernes.

Ifølge regjeringen skal ny modell blant annet: *gi lærestedene mer tillit og større handlingsrom til å utforme eget utdanningstilbud, men også mer ansvar for å utdanne folk som arbeidslivet etterspør.* Departementet overlater dermed i større grad til UiB å bestemme hvordan bevilgningene skal fordeles lokalt. Begrunnelsen synes å være at ressursbruken blir mest effektiv og sikrer mangfold blant institusjonene når en utnytter lokal kunnskap.

En sentral problemstilling for utvalget vil derfor være om det er formålstjenlig å fordele inntektene internt på UiB på en måte som avviker fra Kunnskapsdepartementets finansieringsmodell. Dette kan gi premiering av aktivitet som støtter opp om universitetets strategi, men samtidig føre til større kompleksitet og uforutsigbarhet i finansieringsmodellen.

Universitetets inntektsfordeling er en svært viktig forutsetning for realisering av universitetets ambisjoner i ny strategi. En stabil og forutsigbar økonomisk situasjon er avgjørende for at universitetet skal realisere sine strategiske mål. Et formål med utvalgets arbeid vil derfor være å videreutvikle modellen med sikte på å sikre interne fordelingsmekanismer som gir universitetet, i bredden av våre fagmiljøer, gode og forutsigbare økonomiske rammer for utdanningene og den vitenskapelige aktiviteten.

17.10.2023/Steinar Vestad/Kari Fuglseth